

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 29 marca 2024 r.

wniosków obrońcy skazanego Z. S.

o wyłączenie sędziów od udziału w sprawie,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

postanowił:

- 1. wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt V KK 162/22;**
- 2. w pozostałej części, w tym dotyczącej wyłączenia od udziału w sprawie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego, wniosek pozostawić bez rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 1 kwietnia 2022 r. do Sądu Najwyższego została przekazana wniesiona przez obrońcę skazanego Z. S. kasacja od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 13 maja 2021 r., sygn. akt V Ka 1318/19, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt IV K 481/18.

Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt V KK 162/22 i zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej przydzielona sędziemu SN Pawłowi Kołodziejskiemu. Kasacja została skierowana do rozpoznania na

rozprawie, a jako skład orzekający wyznaczono sędziów SN: Małgorzatę Bednarek, Pawła Kołodziejskiego i Ryszarda Witkowskiego, o czym zawiadomiono strony. obrońca skazanego złożył wniosek o wyłączenie ww. sędziów, który niezgodnie z adresem został przekazany do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN. Procedując w tej Izbie, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2023 r., I NWW 110/23, przekazał wniosek do rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Karnej. Procedując w tej Izbie, Sąd Najwyższy (w składzie jednego sędziego powołanego do orzekania w tym Sądzie przed 2018 r., kiedy to rozpoczęła działalność Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2023 r. nie uwzględnił wniosku o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt V KK 162/22 sędziów SN: Małgorzaty Bednarek, Pawła Kołodziejskiego i Ryszarda Witkowskiego. W związku z tym wyznaczono rozprawę kasacyjną na 12 grudnia 2023 r. ze wskazaniem, że skład orzekający Sądu Najwyższego będzie złożony z wymienionych sędziów. Podany termin rozprawy kasacyjnej został jednak zniesiony z uwagi na absencję jednego z sędziów, po czym rozprawę kasacyjną wyznaczono na 6 marca 2024 r., ze wskazaniem, że skład orzekający Sądu Najwyższego będzie złożony z sędziów SN: Pawła Kołodziejskiego, Anny Dziergawki i Adama Rocha. Po otrzymaniu stosownego zawiadomienia pismem datowanym 14 stycznia 2024 r. obrońca na podstawie art. 29 § 5 i 6 ustawy o Sądzie Najwyższym wystąpił o zbadanie czy wymienieni sędziowie spełniają wymogi niezawisłości. Przy uznaniu, że złożył w tym względzie trzy wnioski, wnioski te zostały odrzucone z uwagi ich niepodpisanie przez autora (adwokat także wcześniej złożył pismo dotknięte takim brakiem). Następnie pismem z dnia 21 lutego 2024 r. obrońca skazanego wystąpił z wnioskiem o wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. od orzekania w sprawie sędziów SN: Pawła Kołodziejskiego i Anny Dziergawki, a dodatkowo wystąpił o wyłączenie tym trybie „wszystkich Sędziów Sądu Najwyższego powołanych na stanowisko SSN, na podstawie uchwał wydanych przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3 z późn. zm.): tj. Zbigniewa Kapińskiego, Marka Motuka,

Wojciecha Sycha, Igora Zgolińskiego, Małgorzaty Bednarek, Jarosława Dusia, Jana Majchrowskiego, Piotra Niedzielaka, Tomasza Przesławskiego, Adama Tomczyńskiego, Ryszarda Witkowskiego, Jacka Wygody, Konrada Wytrykowskiego, Pawła Zuberta”. W obszernym uzasadnieniu akcentował wadliwość powołania wymienionych osób do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, skoro nastąpiło ono na wniosek nieprawidłowo ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa, co w efekcie może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności sędziów (w tym względzie powołał orzecznictwo Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka). W przypadku sędziów Pawła Kołodziejskiego i Anny Dziergawki obrońca dodatkowo opisał przebieg ich drogi zawodowej, akcentując wcześniejsze powiązania sędziów z prokuraturą, szczególnie silne sędziego Pawła Kołodziejskiego, jak też ich szybkie awanse po 2015 r. Wystąpienie obrońcy spowodowało odwołanie rozprawy w dniu 6 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na wady przedmiotowego wniosku. Polegają one na ponowieniu wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie sędziego SN Pawła Kołodziejskiego w sytuacji, gdy Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2023 r. rozstrzygnął w tej materii i nie uwzględnił wniosku o wyłączenie tego sędziego oraz na żądaniu wyłączenia sędziów, którzy nie zostali wyznaczeni do udziału w składzie orzekającym (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 2010 r., WO 4/10; z dnia 21 czerwca 2012 r., III KO 34/12; z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 99/16). Nadto za wręcz niezrozumiałe trzeba uznać wystąpienie o wyłączenie od orzekania „wszystkich Sędziów Sądu Najwyższego powołanych na stanowisko SSN, na podstawie uchwał wydanych przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.” i zarazem sprecyzowanie wniosku przez wymienienie 14 osób, chociaż wiadomo, że znacznie więcej zostało powołanych do Sądu Najwyższego na wniosek wspomnianej KRS. Przy dołożeniu minimum staranności autor pisma mógł też ustalić, że niektóre ze wskazanych osób obecnie nie są sędziami Sądu Najwyższego, względnie nie

pozostają w czynnej służbie. W konsekwencji wniosek podlegał rozpoznaniu tylko w części zawierającej żądanie wyłączenia sędziego SN Anną Dziergawki, zaś w pozostałej części wniosek należało pozostawić bez rozpoznania. Tylko na marginesie celowe będzie też zauważyć, że obrońca nie wystąpił o wyłączenie sędziego SN Adama Rocha, chociaż i w odniesieniu do tego sędziego byłaby aktualna argumentacja, którą posłużył się w odniesieniu do sędziów Pawła Kołodziejskiego i Anny Dziergawki.

Wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie sędziego SN Anny Dziergawki zasługiwał na uwzględnienia, chociaż obrońca powinien dostrzec, że w piśmie datowanym 21 lutego 2024 r. nie wypada podkreślać, że „ścieżka kariery Pani Anny Dziergawki znacznie przyspieszyła i to na niespotykaną skalę po objęciu funkcji przez aktualnego Ministra Sprawiedliwości”, zatem bezrefleksyjnie posługiwać się argumentacją z pism zapewne dawniej sporządzanych. Jest jednak faktem, że Sąd Najwyższy niejednokrotnie uwzględniał wnioski o wyłączenie od udziału w sprawie sędziego tego Sądu z uwagi na jego powołanie do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Przemawiało za taką decyzją uznanie za zasadne dążenia strony, z reguły skazanego i jego obrońcy, do takiego ukształtowania sędziowskiego składu orzekającego, który zapewniałby oczekiwany standard instytucjonalnej bezstronności Sądu, o której mowa również w obecnie rozpoznawanym wniosku obrońcy skazanego Z. S.. Sąd Najwyższy nader konsekwentnie wyrażał pogląd, iż w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu uzasadnione jest zastosowanie instytucji wyłączenia sędziego (zob. np. postanowienia: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22, także z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21). Wyrazem tego poglądu były też orzeczenia Sądu Najwyższego o wyłączeniu sędzi Anny Dziergawki od udziału w innych zawisłych przed tym Sądem sprawach (m.in. postanowienia: z dnia 11 października 2023 r., II KK 393/23; z dnia 15 listopada 2023 r., V KK 272/22; z dnia 8 lutego 2024 r., II KK 360/23). Argumenty wskazujące na wagę właściwego powołania do pełnienia urzędu niewątpliwie zyskują na znaczeniu, gdy chodzi o powołanie do

pełnienia urzędu sędziego sądu „ostatniego słowa”, najwyżej usytuowanego w strukturze sądownictwa danego kraju.

Należy zaznaczyć, że orzekający co do wniosku obrońcy skazanego Sąd Najwyższy uznaje, iż pozostaje związany mającą moc zasady prawnej uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, w której m.in. stwierdzono, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Argumenty, że wspomnianego związania nie uchyliło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, przedstawiono w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego (zob. uzasadnienie powołanej we wniosku uchwały składu 7 sędziów z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22 i in.), w konsekwencji pojawiły się przypadki wznawiania postępowania kasacyjnego z powodu udziału w składzie orzekającym Sądu Najwyższego sędziego (sędziów) powołanego do tego Sądu przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22; z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 17/23; z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23; z dnia 19 marca 2024 r., II KO 18/24).

Nie sposób też pominąć szeregu wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, m.in.: z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19); z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19); z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20); z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie Tuleya przeciwko Polsce (skargi nr 21181/19 i 51751/20), czy pilotażowego wyroku z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce. Stwierdzano w nich ujemne z punktu widzenia zapewnienia stronie procesu prawa do niezależnego sądu powołanego ustawą (art. 6 Konwencji Europejskiej) następstwa powoływania sędziów na urząd przy udziale ukształtowanej głównie

przez polityków Krajowej Rady Sądownictwa. Znaczenie właściwego trybu powołania sędziego dla uznania, że obsadzony nim sąd posiada status sądu niezawisłego i bezstronnego, zostało zaakcentowane również w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie C-718/21. Nie bez znaczenia jest też okoliczność, że we wniosku argumentowano, iż wzmaga nieufność skazanego co do w pełni obiektywnego rozpoznania jego sprawy przez Sąd z udziałem sędziego Anny Dziergawki jej droga zawodowa, cechująca się nietypowo szybkimi awansami po 2015 r. (w ciągu zaledwie 4 lat od stanowiska sędziego rejonowego do stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, z pominięciem orzekania w sądzie apelacyjnym), połączonymi z objęciem kierowniczej funkcji w jednym z sądów okręgowych.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

(r.g.)